

STEPHEN MOLNAR
(1931–2012)

2012. május 10-én az Arizona állambeli Tucsonban nyolvanegy éves korában elhunyt Stephen Molnar a Washington University in St. Louis (Missouri) Embertani Tanszékének antropológusa, emeritus professzora, az Institute of Environmental Stress, University of California, Santa Barbara, valamint a University of Adelaide, Dental School (Ausztrália) volt vendégprofesszora.

Stephen Molnar 1931. szeptember 9-én született az Illinois állambeli Chicago városában. A University of California, Santa Barbara egyetemen 1964-ben B.A. (alapképzés), 1966-ban M.A. (mesterképzés) fokozatot szerzett antropológiából. Két évvel később ugyanezen az egyetemen nyerte el „*Some functional interpretations of tooth wear in prehistoric and modern man*” című disszertációjával a PhD fokozatot – C. Loring Brace első PhD hallgatójaként. Ugyanettől az évtől a Washington University in St. Louis (Missouri) Antropológiai Tanszékének munkatársaként tevékenykedett. Az 1968–1972-es években adjunktus, 1972–1976 között docens, 1977-től nyugdíjba vonulásáig professzor. Az 1972 és 1978 közötti években a tanszékvezetői tisztet is betöltötte. 1966–1968 között az Institute of Environmental Stress, University of California, Santa Barbara, az 1979–1980 közti időszakban a dél-afrikai University of Adelaide Dental School vendégprofesszora volt.

Tagja volt az American Association of Physical Anthropologists szövetségnek; 1970–1974 között a társaság folyóiratának társ-szerkesztője. A Current Anthropology, a Society for the Study of Human Biology, The Human Biology Council, valamint a Sigma XI – The Scientific Research Society bizottsági tagja volt.

Felesége, Iva Mae Molnar, nem csak társa, hanem kutatásainak is résztvevője is volt; támogatója és ösztönzője az eredményeket bemutató cikkek és könyvek elkészítésében. Őt is ismerhette az antropológus társadalom, többek között azért, mert gyakran kísérte el férjét, hogy külföldön is segítse a vizsgálatokban. Három gyermeket neveltek fel.

Stephen Molnar kutatási területe a humánbiológiai diverzitás, a komplex jellegek adaptációja, az emberi sokszínűség és a viselkedés összefüggéseinek vizsgálata volt. Kiemelkedő jelentőségű a fogantropológia területén végzett munkássága is. A fogkopásra vonatkozó kísérletes munkáinak eredményei 1967-ben (C. Loring Brace-szel) és 1968-ban jelentek meg. Elsőként kutatta az ausztrál bennszülöttek fogazatát, különös tekintettel a prehisztorikus és recens népeiségek fogkopására. A primáták és hominidák fogazatának tanulmányozása végigkísérte egész kutatói munkásságát.

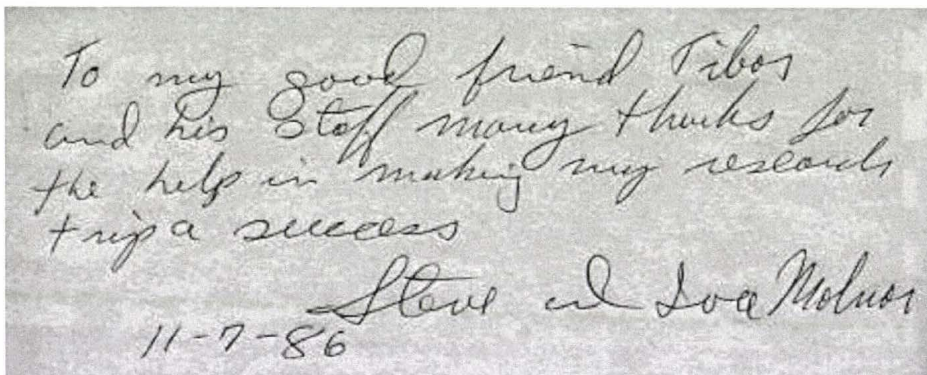
1975-ben jelent meg a „*Races, types and ethnic groups: the problem of human evolution*” című műve, melynek második kiadása 1983-ban látott napvilágot „*Human variation. Races, types, and ethnic groups*” címmel. A többször átdolgozott és bővített munka 2005-ben érte meg a hatodik kiadását. Az „*Environmental change and human survival: a text on human ecology*” című monográfiát feleségével társszerzőségben jelentette meg 1999-ben. A humánökológia könyv az emberi tevékenység és a környezeti tényezők közötti kapcsolatok hatását ismerteti. Számos demográfiai jelleg vizsgálatán keresztül követi nyomon a demográfiai és kulturális fejlődés menetét, az emberi fajnak a huszadik század folyamán bekövetkezett példátlan növekedését, környezeti és társadalmi változások hatását és következményeit. Mindkét monográfiát a humán-ökológia alapműveként tartják számon.

Molnár professzor a National Academy of Sciences ösztöndíjával, csereprogram keretében 1979 május–június folyamán és 1983 júniusában folytatott kutatásokat Magyarországon. A szájpatológiai jellegeket és a fogkopást tanulmányozta az európai őskori népeiségekben. A Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tára és a Szegedi József Attila Tudományegyetem (ma

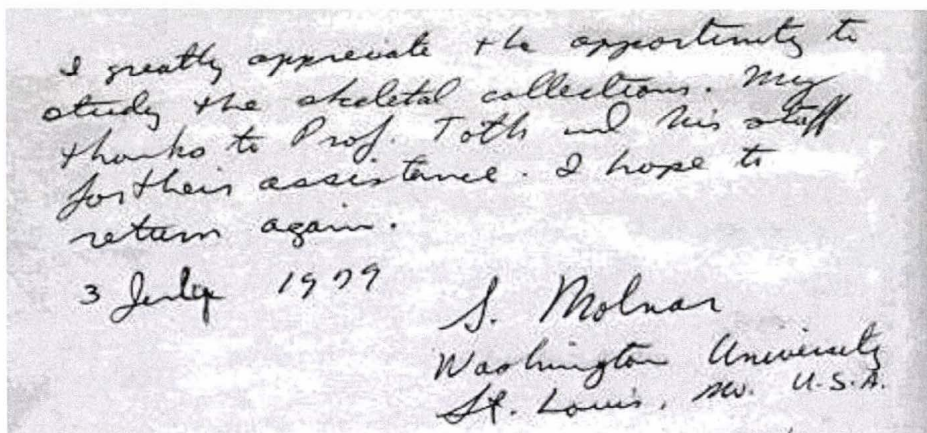
Szegedi Tudományegyetem) Embertani Tanszéke gyűjteményének anyagát vizsgálta feleségével. A Kisköre–Gát (késő újkőkor), Vésztő–Mágori halom (újkőkor), Tiszapolgár–Basatanya (rézkor), Budakalász (rézkor), Pitvaros (kora bronzkor), Tiszafüred–Majoros (középső bronzkor) és Tápé–Szentégláégető (késő bronzkor) lelőhelyekről feltárt 162 egyén maradványain végzett vizsgálatok eredményeit az *American Journal of Physical Anthropology* című folyóiratban 1985-ben jelentette meg „Observations of Dental Diseases among prehistoric populations” címmel (*Am. J. Physical Anthropol.*, 67: 51–63).

A National Academy of Sciences csereprogram és a Washington University Graduate School Faculty Research Fund ösztöndíj-támogatásával a fogbetegségek földrajzi megoszlása és a nyomelemek hatása a fogbetegségekre témakörben 1986 május-júniusában folytatott kutatásokat hazánkban. Munkája eredményeit Charles Hildebolttal társszerzőségben az *Anthropologiai Közlemények*-ben tette közzé 1988-ban (*Anthrop. Közl.*, 31: 3–16).

Pap Ildikó

To my good friend Tibor
and his staff many thanks for
the help in making my research
trip a success
Steve and Lora Molnar
11-7-86

I greatly appreciate the opportunity to
study the skeletal collections. My
thanks to Prof. Toth and his staff
for their assistance. I hope to
return again.
3 July 1979
S. Molnar
Washington University
St. Louis, Mo. U.S.A.